



Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 2. Utrùm Legislator humanus possit præcipere actus internos, sine quibus quidem possunt existere actus externi quos præcipit, sed sine quibus non possunt habere quoddam esse morale quod intendit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

men non communicavit, quia, ut probatum est, Ecclesia non posset illam convenienter exercere, & conducitur ad bonum commune, ob defectum potestatis condendi. Quod confirmatur ex eo quod, 1. talis potestatis Ecclesiae concessae nullum exter indicium in Scriptura, vel Traditione. 2. Tali potestate hactenus Ecclesia nunquam usa sit. 3. Summi Pontifices, qui totam suam jurisdictionem saepe explicant & tuentur, hanc potestatem sibi nunquam attribuant, sed potius expresse significant actus merè internos extra forum suum existere. Sic Innocentius III. cap. *Tua nos*, tit. de Simonia dicit: *Nobis datum est, de manifestis tantummodo judicare.*

Obj. Potestas ecclesiastica spiritalis est, & ordinatur ad finem supernaturalem, & bonum internum animarum. Ergo valet etiam ad præcipiendos vel prohibendos actus merè internos. Ad ejus difficultatis solutionem nota cum Suare. Potestas ecclesiastica, secundum totam latitudinem suam, duplex est, nempe potestas fori interni, & potestas fori externi. Potestas fori interni data est immediatè & maximè propter internam animæ salutem, & consequenter versari potest, ac potissimum versatur circa actus internos, in quibus consistit interna salus animæ; atque propter rationem eandem, actus hujus potestatis pertinent ad jurisdictionem, quam Jurista vocant voluntariam, quia exercetur in commodum subditi ad petitionem vel consensum ejus: nam interna salus, & peccatoris reconciliatio cum Deo, debet esse voluntaria. Hujus autem potestatis actus sunt absolutio à peccatis, dispensatio in votis, votorum commutatio; relaxatio poenarum apud Deum per indulgentias: hæc enim omnia sunt propter internum animæ bonum.

Potestas fori externi est potestas totius communitatis gubernativa, & à Christo data est immediatè & proximè propter externam Ecclesiae gubernationem: unde immediatè & proximè versatur circa actiones humanas externas, ex quarum directione pendet bonum externum totius communitatis ecclesiasticæ. Hujus autem potestatis actus sunt, præcipere, prohibere, statuere, punire, &c. qui proinde per se primò versatur circa actiones humanas externas, ad quam directionem potestas, cujus sunt actus, immediatè & proximè ordinatur; nec proinde versatur circa actiones internas, nisi propter externas, & quantum necessariae sunt ad aliquod esse, sive physicum, sive morale externarum. Hæc igitur potestas fori externi cum suis actibus non ordinatur ad finem supernaturalem, & internum bonum animarum, nisi mediatè & remotè, mediante scilicet honestate externarum actionum, circa quas immediatè & proximè occupatur; nihilominus tamen dicitur, & est potestas spiritalis, quia & à Christo data est, & mediatè ac ultimè refertur ad finem supernaturalem, & internum bonum animarum. His præsuppositis.

Ad obj. R. neg. conseq. Nam 1. potestas ecclesiastica spiritalis est; non quia potest præcipere vel prohibere actus merè internos, sed quia à Christo instituta est, & ordinata ad finem supernaturalem, & internum bonum animarum, immediatè quidem & proximè, quia potestas est fori interni; unde quæ talis, versatur etiam circa actus merè internos, absolviendo, retinendo, dispensando in votis, &c. Mediatè verò & ultimè tantum, quia potestas est fori externi: nam quæ talis, est potestas gubernativa, & occupatur immediatè ac proximè circa regimen externum communitatis ecclesiasticæ, proindeque immediatè ac proximè versatur circa actiones humanas externas, præcipiendo, prohibendo, &c. nec nisi propter illas versatur circa internas, quantum necessariae sunt ad aliquod illarum esse morale, ut dicitur infra: unde non ordinatur ad finem supernaturalem, & internum bonum animarum, nisi mediante honestate actionum externarum, quas per præcepta sua dirigit.

Dices. Matth. c. 16. Christus sine restrictione Petro & successoribus ejus dixit: *Quaecumque ligaveris,*

&c. Ergo Summi Pontifices à Christo acceperunt potestatem præcipiendi vel prohibendi etiam actus merè internos. R. neg. conseq. Itaque per hæc Christi verba, Petro & successoribus ejus promissa fuit, & postea data per ista alia. *Pasce oves meas*, amplissima potestas, tum in foro interno, tum in foro externo, vi cujus potestatis Romani Pontifices possunt in foro interno absolvere à peccatis, reservare peccata, poenitentias imponere, dispensare in votis, vota commutare, concedere indulgentias, &c. & in foro externo ferre leges pro universa Ecclesia, præcipiendo vel prohibendo immediatè & proximè actiones externas, & consequenter internas, quantum necessariae sunt ad externarum positionem vel omissionem, aut etiam illas præcipiendo, quantum necessariae sunt ad aliquod esse morale, seu quasi artificiale externarum, ut explicabitur.

Attamen verba Christi laudata, necessariò intelligi debent cum aliqua restrictione subintellecta; quia Romani Pontifices non acceperunt à Christo potestatem in foro externo, quæ non posset convenienter exerceri. Potestas autem præcipiendi vel prohibendi actus merè internos, convenienter ab hominibus exerceri non potest; cum homines non possint de illis judicare, & ita non possint transgressores punire, sique non possint ad summum habere, nisi vim directivam circa actus merè internos. Ad quidem autem sola vis directiva sine vi coactiva valere posset apud homines, maxima saltem ex parte ad inobedientiam aded proclives.

Ex dictis hactenus pater quid respondendum sit huic quæstioni, utrum lex humana prohibeat desideria inefficacia, & simplices complacentias internas circa actus externos, ipsa lege humana prohibitos, retenta prohibitione, hoc est, non præcendendo à prohibitione; v. g. utrum lex ecclesiastica prohibens esum carniū die Veneris, prohibeat desiderium inefficax comedendi carnes hoc die, retenta prohibitione; quod desiderium sic exprimitur: Vellem comedere carnes die Veneris: qui enim hoc dicit, non præcendit à prohibitione, sicut præcendit, qui dicit: Vellem comedere carnes die Veneris, si non esset prohibitum.

Itaque cum desideria illa inefficacia, & simplices illæ complacentiæ sint actus merè interni, proindeque cum legislator humanus non possit de illis judicare, nec punire transgressores, non potest illa prohibere lege sua: sunt tamen peccata, quia sunt lege naturali prohibita, propter intrinsecam indecentiam, seu intrinsecam difformitatem quam habent cum natura rationali. Hinc qui ex animo dicit: Vellem comedere carnes die Veneris, peccat, venialiter scilicet, vel mortaliter, pro levitate vel gravitate materiæ; peccat, inquam, contra virtutem, nempe temperantiam, ex cujus affectu lex ecclesiastica prohibet ne die Veneris comedantur carnes, & prohibendo facit, ut non solum desideria inefficacia, quæ naturali necessitate sequitur esus carniū, sed etiam inefficacia, retenta prohibitione, concepta, repugnent virtuti temperantiæ, & ita specialem turpitudinem, seu cum natura rationali difformitatem habeant, propter quam lege naturali prohibentur.

ARTICULUS II.

Utrum legislator humanus possit præcipere actus internos, sine quibus quidem possunt existere actus externi quos præcipit, sed sine quibus non possunt habere quoddam esse morale quod intendit.

RESPONSIO I.

Legislatur humanus præcipere potest actus internos, ad hoc necessarios, ut actus externi habeant quoddam esse quasi artificiale, ut esse contra actus, sacramenti, orationis, &c.

Prob. Nam legislatur humanus potest præcipere actus externos, non solum quoad esse physicum, sed etiam

etiam quoad esse quasi artificiale contractus, sacramenti, orationis, sacrificii, &c. Ergo consequenter præcipere potest non solum actus internos, necessarios ad esse physicum actuum externorum, sed etiam internos actus, necessarios ad hoc, ut actus externi habeant esse quasi artificiale contractus sacramenti, orationis, &c. Conseq. patet.

Prob. ergo ant. Nam legislator humanus, sive civilis, sive ecclesiasticus, cum præcipit subditis, ut contrahant, præcipit contractum non solum quoad esse physicum, sed etiam quoad esse morale contractus; præcipit enim non solum ut exterius, sed etiam ut verè & ex animo contrahant. Legislator ecclesiasticus præcipiens sacrificium Missæ, non solum præcipit illud quoad esse physicum, sed etiam quoad esse morale Sacrificii; præcipit enim sacerdotibus non præcisè ut exterius, sed ut verè sacrificent. Item præcipiens beneficiatis ut recitent horas canonicas, præcipit illis orationem non solum quoad esse physicum, sed etiam quoad esse morale orationis. Item can. *Omnes utriusque sexus*, præcipiens fidelibus omnibus, quoad annos discretionis pervenerunt, ut singulis annis confiteantur, præcipit illis confessionem annuam, non solum quoad esse physicum, sed etiam quoad esse morale Sacramenti; præcipit enim illis, ut singulis annis Sacramentum Pœnitentiæ percipiant. Atqui quod legislator humanus in his casibus, & aliis similibus, tentet id quod non potest, perperam diceretur. Ergo, &c.

Ratio à priori est, quia 1. tales actus externi possunt à legislatore humano convenienter præcipi non solum quoad esse physicum, sed etiam quoad esse morale contractus, sacrificii, sacramenti, orationis, &c. Quia non solum quoad esse physicum, sed etiam quoad esse morale contractus, sacrificii, &c. sufficienter cadere possunt sub cognitionem humanam, ad hoc ut legislator humanus de illis judicare possit. 2. Ad rectam gubernationem requiritur, ut cum legislator tales actus præcipit, possit illos præcipere, & re ipsa præcipiat non solum quoad esse physicum, sed etiam quoad esse morale contractus, sacrificii, sacramenti, &c. igitur quando legislator humanus præcipit contractum, præcipit consensum internum, sine quo non potest esse verus contractus: quando præcipit sacrificium, præcipit intentionem sacrificandi; quando præcipit recitationem horarum canonicarum, præcipit intentionem orandi, & internam attentionem: quando præcipit annuam confessionem, præcipit internum animi dolorem, sine quo Pœnitentiæ sacramentum suscipi non potest, &c.

Hinc 1. Rectè damnata est ab Alexandro VII. hac propositio: *Qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ*. Nam nequidem per confessionem inculpabiliter nullam satisfacit præcepto ecclesiastico annuæ confessionis. 2. Graviter peccari potest contra legem humanam, sive civilem, sive ecclesiasticam, ob solum defectum actus interni, licet nullus appareat defectus in actu externo, quando scilicet actus internus necessarius est ad aliquod actus externi esse morale, quod præceptum est.

3. Et ita potest aliquis, licet nullus appareat defectus in actu externo, incurrere pœnas ipso jure impositas transgressionibus legis humanæ, omittendo actum internum, necessarium ad aliquod esse morale actus externi præceptum. Tunc autem transgressor pœnas illas incurrit, non ob transgressionem merè internam, sed ob externam transgressionem, v. g. ob omissionem orationis vocalis, ob omissionem susceptionis sacramenti sensibilis, &c. quamquam hac omisso occultetur per fictionem orationis, susceptionis sacramenti, & ita fortasse occultetur, ut possit humanitas detegi, quia humanitas fictio detegi non potest: quod tunc se habet per accidens.

4. Beneficiatus cum debita devotione externa, quæ sita est in compositione reverenti, absque externa occupatione, naturaliter impossibili cum attentione interna, recitans horas canonicas, sed sine intentio-

ne orandi, & interna devotione seu attentione, nisi iterum recitet modo debito intra tempus habile, incurrit pœnas ipso jure impositas non servantibus præceptum ecclesiasticum de recitandis horis canonicis. Incurrit autem, non quia præcisè habet intentionem orandi, & devotionem seu attentionem internam, sed quia omittit orationem, præceptam sub illis pœnis, ipso facto incurrendis: non enim verè orat vocaliter, quod tamen præceptum est, sed solum exterius profert verba orationis vocalis, & proferendo fingit se orare. Omittit ergo actionem externam, & de se sensibilem, propter quam certè puniri potest, & jure merito puniatur per legem ecclesiasticam. Excusatur tamen, si habeat intentionem orandi, & sit involuntariè distractus.

Obj. Legislator humanus non potest præcipere actus, qui nullo modo se produnt externis. Atqui tales sunt actus interni, necessarii ad esse quasi artificiale actuum externorum. Ergo, &c. R. neg. min. Nam actus illi interni, qui requiruntur ad esse quasi artificiale actuum externorum constituunt cum illis unum & eundem actum totalem, & consequenter per illos humano modo innotescunt sufficienter. Nam 1. ex omissione externorum evidenter arguitur internorum omisso. 2. Ex positione actuum externorum quoad esse physicum, morali quadam certitudine, in rationabili præsumptione consistit, colligitur eorum positio quoad esse quasi artificiale, proindeque positio internorum actuum qui ad tale esse requiruntur, quod sufficit; quamquam hæc præsumptio sit fallibilis, quia homo mentiri potest, & fingere.

RESPONSIO II.

Ecclesiæ potest etiam præcipere actus internos, necessarios ad esse morale honestatis, seu ad esse moralis integritatis actuum externorum.

Prob. Nam Ecclesiæ potest præcipere actus humanos non solum quoad esse physicum, sed etiam quoad esse moralis integritatis. Ergo potest præcipere actus internos, ad hoc esse necessarios. Conseq. patet.

Prob. ant. Ecclesiæ potest præcipere id quod re vera præcipit: non enim dici potest sibi attribuire potestatem aliquam, quam tamen à Christo non acceperit. Atqui præcipit actus externos etiam quoad esse moralis integritatis: nam v. g. per præceptum communionis paschalis præcipit fidelibus sumptionem corporis Christi, etiam ut honestam & bonam moraliter, ut patet ex hac propositione ab Innocentio II. damnata: *Præcepto communionis annuæ satisfacit per sacrilegam Domini manducationem*. Ergo, &c.

Ratio à priori nostræ responsionis est, quia 1. potestas præcipiendi actus externos, etiam quoad esse morale honestatis, ac proinde & præcipiendi actus internos, qui ad hoc esse requiruntur, potest convenienter exerceri ab hominibus, quippe qui possunt sufficienter judicare in foro externo de actibus externis etiam quantum ad esse moralis integritatis, & ita possunt sufficienter judicare in foro externo non solum de actibus externis quoad esse physicum, sed etiam de internis, à quibus esse moralis integritatis accipiunt externi, quique cum externis unum & eundem actum totalem honestum & moraliter integrum constituunt.

2. Hæc potestas bono communi Ecclesiæ aut necessaria esse, aut saltem plurimum expedire potest, ut si Ecclesiæ verteretur in gravi periculo, vel necessitate, & velit Deum placare, vel sibi conciliare per piās fidelium actiones, cum morali integritate factas, puta per eleemosynas, jejunia, &c. Item hæc potestas requiritur ad ordinandum cultum religionis externum, ad quem pertinent actiones humanæ externæ, non solum quoad esse physicum, sed etiam quoad esse morale honestatis, sicut pertinent ad illum etiam quoad esse quasi artificiale sacramenti, orationis, sacrificii. Denique hanc potestatem in Ecclesiæ exigit finis supernaturalis, & interna salus animarum, ad quam externam reipublicæ christianæ regimen ordinatur.

A R-